

RSU

Rangsit University

พันธมิตรสถาบัน
Pratichan National University

Proceedings of **RSU**
National Research Conference 2015

เอกสารประกอบ
การประชุมวิชาการระดับชาติ
มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2558
24 เมษายน 2558

แพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์สุขภาพ
และวิทยาศาสตร์สุขภาพ
วิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี
สถาปัตยกรรมศาสตร์และสิ่งแวดล้อม
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
วิจัยพัฒนาการบริการสอน
วิจัยตาม

Proceedings of RSU National Research Conference 2015

Rangsit University
52/347 Muang-Aek, Phaholyothin Road, Luk-Hok,
Mueang, Pathumthani 12000 Thailand
Tel. 0-2997-2200-30 Fax. 0-2791-5689
www.rsu.ac.th, www.rsu.ac.th/rsuconference

ISBN 978-610-7687-58-2

การกำจัดเหาหัวตัวเต็มวัยโดยใช้สมุนไพรสกัด: ผลมะระขี้นก ผลบวบขม และใบผกากรอง

Pediculicidal effect of herbal extracts against head lice: *Momordica charantia* Linn. and *Trichosanthes cucumerina* L. fruits and *Lantana camara* L. leaves

แสงทิพย์ ตั้งคดิธรรม¹ สุภาวดี บุญชื่น² ทวี สายวิชัย² และ แพ็กตร์พิมล มหรรณพ^{2*}

Saengthip Tangkatitham¹ Supawadee Boonchuen² Tawe Saiwichai² and Pakpimol Mahannop^{2*}

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาโรคติดต่อและวิทยาการระบาด คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

^{2,2*}อาจารย์ประจำภาควิชาปรสิตและกีฏวิทยา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

¹Graduate student in Master of Science (Public Health) program in Infectious Diseases and Epidemiology,

Faculty of Public Health, Mahidol University, Ratchathewe, Bangkok, Thailand 10400

^{2*}Lecturer, Department of Parasitology and Entomology, Faculty of Public Health,

Mahidol University, Ratchathewe, Bangkok, Thailand 10400

*Corresponding author, E-mail: pakpimol.mah@mahidol.ac.th.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาอัตราการตายของเหาหัวตัวเต็มวัย โดยการใช้ผลมะระขี้นก ผลบวบขม และใบผกากรอง ซึ่งสกัดด้วยเอทิลแอลกอฮอล์ 95% ความเข้มข้น 10, 15, 20, 25 และ 30% (สารสกัดเอทานอล) และ สารสกัดหยาบ (crude extract) เป็นเวลา 8 ชั่วโมง ด้วยวิธี Contact Method ทำการทดลอง ซ้ำ 4 ครั้ง พบว่าที่ระดับ ความเข้มข้น 30% สารสกัดเอทานอลของผลบวบขมให้ผลดีที่สุดในการกำจัดเหาหัว โดยให้เหาหัวตัวเต็มวัยตาย 100% ภายในเวลา 8 ชั่วโมง และมีค่ามัธยฐานของเวลาที่ทำให้เหาหัวตัวเต็มวัยตาย (LT_{50}) 0.11 ชั่วโมง รองมาได้แก่ สารสกัดเอทานอลของผลมะระขี้นก และ จากใบผกากรอง โดยทำให้เหาหัวตัวเต็มวัยตาย 100% ภายในเวลา 8 ชั่วโมง และมีค่า LT_{50} เท่ากับ 0.31 และ 0.75 ชั่วโมง ตามลำดับ และที่ความเข้มข้น 30% ของสารสกัดหยาบจากผลมะระขี้นก ผลบวบขม และใบผกากรองมีผลทำให้เหาหัวตัวเต็มวัยตาย 100% ภายในเวลา 0.5 ชั่วโมง ค่ามัธยฐานความเข้มข้นที่เป็นพิษ (LC_{50}) ของสารสกัดเอทานอลจากผลมะระขี้นก ผลบวบขม และใบผกากรอง มีค่าเท่ากับ 5.88, 5.88 และ 12.11% ตามลำดับ และค่า LC_{50} ของสารสกัดหยาบจากผลมะระขี้นก ผลบวบขม และใบผกากรอง มีค่าเท่ากับ 5.88, 5.88 และ 11.69% ตามลำดับ โดยสรุป เหาหัวตัวเต็มวัยที่สัมผัสกับสารสกัดจากผลมะระขี้นก ผลบวบขม และใบผกากรองมีการตายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.05$) และ เหาหัวตัวเต็มวัยที่สัมผัสสารสกัดจากพืชชนิดเดียวกัน แต่รูปแบบของสารสกัดต่างชนิดกัน คือรูปแบบสารสกัดเอทานอลและหยาบ มีผลทำให้เหาหัวตัวเต็มวัยตายไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.93$)

คำสำคัญ: เหาหัว มะระขี้นก บวบขม ผกากรอง